

МІСЦЕ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

С.Г. Кравченко, студентка групи МгОП-1-20

Науковий керівник: Ю.Л. Якубенко, к.е.н., доцент

Дніпровського державного

аграрно-економічного університету

Головною складовою виробничого процесу в різних видах діяльності є готова продукція, виготовлена основними відділами, цехами підприємств і призначена для продажу стороннім замовникам, а також своїм непромисловим господарствам.

Проблема побудови бухгалтерського обліку готової продукції досліджується за умов функціонування національних стандартів бухгалтерського обліку. Організувати механізм бухгалтерського обліку виробничого процесу допомагає класифікація продукції. Класифікація готової продукції полегшує побудову облікового процесу. Таким чином, класифікацію можна вважати видозміненою організацією обліку виробництва і продажу продукції у фінансовому обліку.

Готова продукція – це актив, незалежно від форми існування, виробництво якого завершено, відповідає технічним умовам виробництва, і вимогам замовника, призначений для споживання, як для потреб виробника так і для потреб зовнішнього ринку.

Особливістю фінансового обліку готової продукції є відображення вартості продукції в будь-якій формі і в будь-який момент часу. Бухгалтерські рахунки мають важливе значення для формування показників фінансової

звітності, отже ступінь завершеності готової продукції, має значення для фінансового обліку. З другого боку вартісні показники, обліковані на бухгалтерських рахунках надають інформацію про відхилення понесених затрат на кожному етапі технологічного процесу, що важливо для підсистеми управлінського обліку.

Отже, від форми і ступеня завершеності готової продукції залежить порядок її відображення в бухгалтерському обліку. Запаси обліковуються в натурально-грошовому вимірі, незавершене виробництво в натуральних і натурально - грошових одиницях, послуга – лише у вартісному виразі.

В бухгалтерському обліку класифікація готової продукції проявляється у вартісному виразі і відображається на різних рахунках за допомогою методів оцінки.

Як вважає Сопко В.В.: «Продукцію оцінюють за такими видами вартості: фактичною, плановою, нормативною, кошторисною собівартістю і цінах реалізації (роздрібних, договірних, гуртових)» [1 с. 352].

В залежності від впливу попиту, вартісна оцінка готової продукції в обліковій системі визначається за справедливою вартістю дебіторської заборгованості. Для управлінського обліку, вартісна оцінка відходів і браку

регулюється методами оцінки затвердженими в національних стандартах бухгалтерського обліку [3].

Для визначення місця і ролі готової продукції в системі бухгалтерського обліку необхідно визначитися з поняттям системи.

Система бухгалтерського обліку, на нашу думку, повинна складатися з елементів, які взаємодіють між собою, залежать одне від одного і формують єдине ціле. З випаданням одного елемента, втрачає сутність вся система. Такими елементами облікової системи виступають підсистеми: бухгалтерський, фінансовий і управлінський облік, внутрішній аудит.

Кожна підсистема маючи властиві лише їй принципи і методи обліку затрат, створює інформаційну базу, необхідну для організації фінансового і управлінського обліку, тим самим задовольняючи кінцеву мету – ефективне функціонування підприємства. На рівні дослідження підсистем, організація – це спосіб поєднання облікових підсистем: фінансового і управлінського, бухгалтерського обліку. Спосіб поєднання цих підсистем залежить від використаного методу обліку затрат, що є інструментом організації фінансового і управлінського обліку.

Групування затрат, за статтями затрат основної операційної діяльності, що здійснюється за допомогою організаційних інструментів, у відповідності П(С)БО 16 створюють фінансову облікову підсистему. Групування затрат по елементах витрат за об'єктами обліку основної діяльності, збуту та адміністративної діяльності утворюють управлінську облікову підсистему. В межах цієї облікової підсистеми реалізуються можливості оптимального і ефективного управління затратами. Облікова система, що поєднує принципи і вимоги двох підсистем набуває ознак інтеграційної облікової системи.

Методи обліку затрат, являючись організаційним інструментом, об'єднуючим облікові підсистеми, виступають вартісним механізмом, який формує вартісну оцінку готової продукції. В різних підсистемах вартісна оцінка готової продукції проявляється показниками, властивими лише одній з облікових підсистем: в підсистемі управлінського обліку розраховують фактичну виробничу собівартість готової продукції; в підсистемі фінансового обліку розраховують показник собівартості реалізації готової продукції. Механізм формування вартісної оцінки в цих облікових підсистемах різний. Вартісна оцінка в даному випадку виступає організаційним аспектом облікових підсистем, а саме:

- 1) в фінансовому обліку механізм формування вартісної оцінки ґрунтується на методі описаному в національному стандарті 16 «Витрати» [2];
- 2) в управлінському обліку механізм формування вартісної оцінки регулюється методичними рекомендаціями формування собівартості продукції [4, 5].

Вартісна оцінка – загальна ознака готової продукції в бухгалтерському обліку і залежить від її класифікації за формою та існує в грошовому вигляді. Формування вартісної оцінки готової продукції, яка проявляється у вигляді запасу, в облікових підсистемах відбувається під впливом методів обліку затрат. У випадку, коли готова продукція виступає послугою - вартісна оцінка формується за справедливою вартістю дебіторської заборгованості [6].

Саме заради вартісної оцінки готової продукції обирається та чи інша облікова політика на підприємстві, тому що отриманий результат надає можливість аналізувати ефективність виробничого процесу і вчасно приймати відповідні рішення. Вартісна оцінка готової продукції слугує організаційною основою в облікових підсистемах.

Отже, готова продукція – об'єкт облікової системи, що поєднує організаційні інструменти обліку виробництва і продажу продукції, слугує засобом для досягнення основної мети функціонування підприємства.

Отже, вартісна оцінка готової продукції є організаційною основою в облікових підсистемах і проявляється різними показниками. В підсистемі фінансового обліку застосовується показник собівартості реалізації продукції. Для розрахунку цього показника використовуємо метод обліку затрат передбачений положенням стандартом бухгалтерського обліку 16 «Витрати». Для підсистеми бухгалтерського управлінського обліку застосовується показник фактичної виробничої собівартості продукції, що обумовлюється прийомами калькулювання, які залежать від прийнятого методу обліку затрат. Для розрахунку цього показника застосовуються методи обліку затрат запропоновані в методологічних рекомендаціях з формування собівартості продукції в різних видах діяльності. Визначення місця готової продукції в обліковій системі, дозволяє чітко визначити її роль у побудові облікового процесу для кожної підсистеми.

Література:

1. Сопко В. В. Бухгалтерський облік: навчальний посібник 3-є видан., перероб. і доповн. К.: КНЕУ, 2018, 578 с.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку №16 «Витрати» / *Наказ Міністерства фінансів України 318 від 31.12.99.* // Главбух. 2000. №12/1. С. 20 – 23.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» / *Наказ Міністерства фінансів України 246 від 20.10.99.* // Бухгалтерський облік і аудит. 1999. № 11. С. 9 – 11.
4. Пушкар М. С. Розробка систем обліку: навчальний посібник. Тернопіль: Карт-бланш, 2003. 198 с.
5. Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості / Затверджено Наказом Державного комітету промислової політики України. № 47 від 2 лютого 2019р. Державний комітет промислової політики України. Київський державний інститут економіки хімічної промисловості. Київ. 2020. 206 с.
6. Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств / *Затверджено Наказом Міністерством АПК України. № 132 від 18 травня 2017 р.* СД. ЛІГА консультант бухгалтера. К. 2002. 48 с.